

De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1872 - 1881

K.J. Onderweegs
De la Reystraat 63, 3851 BG Ermelo

Ouderen onder de lezers zullen misschien uit overlevering nog verhalen kennen over veldwachter Daniel Merk, die in dit vijfde artikel¹ over de veldwachters van Kockengen wordt beschreven. Hij was een streng maar gezien figuur in het dorp. Hij diende in zijn 36-jarige loopbaan twee burgemeesters in hun hoedanigheid als hoofd van de plaatselijke politie: F.P.H. van Rosendaal Sr (1872 - 1896) en F.P.H. van Rosendaal Jr (1896 - 1915).²

Benoeming van Daniel Merk als veldwachter te Kockengen

Door de benoeming van H. van der Veen als veldwachter in Eemnes³ ontstond opnieuw een vacature voor de post van veldwachter in de gemeenten Kockengen en Laag Nieuwkoop. Tien gegadigden meldden zich aan voor deze functie.⁴ In die tijd betekende een vaste baan bij de overheid de zekerheid van een gegarandeerd inkomen. Dat was niet te onderschatten, gezien de regelmatige werkloosheid en armoede waar veel arbeiders onder te lijden hadden. Op de "Staat van Voordragt" werd Daniel Merk, geboren te Groede (Zeeland) op 3 september 1837 en veldwachter in de gemeente Dodewaard, als eerste genoemd.⁵ Tevoren had Merk een persoonlijk onderhoud gehad met burgemeester Van Rosendaal Sr dat resulteerde in deze bovenste plaats.⁶ Merk werd daarop door de Commissaris des Konings, Van Doorn, op 13 juli 1872 benoemd tot veldwachter in Kockengen en Laag Nieuwkoop.⁷

In de staat van voordracht lezen we dat Merk zes jaar marinier was geweest en daarna zes jaar dienst had gedaan als marechaussee te voet, voordat hij veldwachter in Dodewaard werd.⁵

Alvorens in Kockengen in functie te kunnen treden, moest hij eerst in Dodewaard worden ontslagen. Dat duurde iets langer doordat Merk zijn ontslaanvraag niet op gezegeld papier had ingediend.⁸ De kosten van de akte bedroegen f 0,69.⁹ Burgemeester Van Rosendaal Sr zond een verzoek naar de Commissaris des Konings om Daniel Merk ook een commissie (akte) als onbezoldigd rijksveldwachter te verlenen.¹⁰ Het bleek dat alleen een aantekening op de aanstellingsakte als onbezoldigd rijksveldwachter in Dodewaard nodig was,^{11,12} welke op 31 oktober 1872 werd toegevoegd.¹³

Het tractement dat Merk werd geboden was f 200,- (dus minder dan waarop Van der Veen in 1866 was aangesteld³) plus een kledingtoelage van f 25,-.¹⁴ Omdat de kosten van levensonderhoud gestegen waren, verzocht de veldwachter om een hoger salaris. In de raadsvergadering van 24 september 1873 steunde de burgemeester zijn verzoek. Merk ontving van de gemeente Laag Nieuwkoop een toelage van f 65, zodat zijn jaarsalaris op f 265,- plus kledingtoelage kwam. Een verhoging van zijn Kockengense salaris zou een blijvend karakter hebben en dit voorstel kreeg, gezien de financiële toestand van de gemeente, minder bijval in de raad. Besloten werd wel om de veldwachter voor het jaar 1873 een gratificatie van f 15,- te geven uit de post onvoorziene uitgaven.¹⁵ In volgende jaren werd die procedure herhaald. In de loop der jaren werd dit een hamerstuk in de raadsvergaderingen die tegen het eind van het jaar werden gehouden.

De veldwachter had naast zijn salaris nog andere inkomsten, onder andere als bode.³ Ook kon hij aanspraak maken op een gedeelte van de opgelegde boeten en op premies voor het aanhouden van deserteurs uit het leger.

Ook de burgemeesters Van Roosendaal Sr en Jr leefden niet van hun ambtelijke salaris alleen; zij bezaten een bierbrouwerij en een azijnmakerij. Daarnaast was Van Roosendaal Sr ook nog gemeentesecretaris met een vast salaris.²

De bevolking van Kockengen groeide gestaag, hetgeen blijkt uit de staten van het politiewezen met vermelde aantallen bewoners.

Hondsdolheid

Door de betere bestrating en het openbaar vervoer waren de omliggende dorpen beter bereikbaar geworden. Dat diende de mens.

Het verbeterde wegennet had echter ook ongewenste nevengevolgen. Dieren konden zich eveneens sneller over grotere afstanden verplaatsen. In Nederland heerste nog steeds hondsdolheid op het platteland. De burgemeester van Kockengen schreef de Commissaris des Konings dat een Rijksveldwachter een dolle hond, die uit Woerden kwam, in de kom van Harmelen had afgemaakt. Hij vond het toen nog niet nodig om vanwege dat feit, dat zich op een afstand van twee uur gaans van zijn dorp had voorgedaan, de gebruikelijke preventieve maatregelen te nemen. Wel liet de burgemeester in februari 1875 alle honden vast leggen toen een dolle hond uit Maarssen gezien was in Gieltjesdorp en Portengen-Zuideinde en in de richting van Ter Aa. Alle honden die in zijn buurt waren geweest had hij af laten maken.¹⁶ In de gemeente Laag Nieuwkoop had hij gedurende drie maanden alle honden vast laten leggen of laten muilkorven. In maart 1875 berichtte de burgemeester dat hij in zijn gemeente een dolle hond had laten afmaken en de nodige verdere maatregelen had genomen.¹⁷

Handhaving van de openbare orde

Kockengen en Laag Nieuwkoop behoorden tot het kanton Maarssen. Omdat het Huis van Bewaring te Maarssen in 1870 was gesloten, moesten de gevangenen uit dat kanton naar het Burgerlijk en Militair Huis van Verzekering te Utrecht worden gebracht, Voor de bewaking van die Utrechtse gevangenis werd voortaan f 30,- in rekening gebracht; deze lasten werden verdeeld over de tot het kanton behorende gemeenten. Kockengen moest f 1,59 betalen en Laag Nieuwkoop f 0,76.¹⁸

De Rijksveldwachter uit Harmelen bekeurde op 11 juni 1877 bakker Cornelis Beets uit Spengen. Hij had niet de noodzakelijke hinderwetvergunning voor het daar in bedrijf hebben van een bakkerij.^{19,20}

De afschriften van de processen-verbaal laten zien dat ook de politie in de gemeente Kockengen niet stil zat. Uit één daarvan blijkt dat enige jongens van 16 tot 18 jaar bij herhaling 's avonds baldadigheden pleegden, hetgeen soms tot vernielingen leidde.²¹

De hoofdpersoon was Frans van Dijk, de 16-jarige zoon van de koopman en hoepelmarker M. van Dijk, op wie zelf overigens niets aan te merken viel. Hij scheen zijn zoon echter niet in de hand te kunnen houden, want Frans zorgde meermalen voor overlast, pleegde kleine diefstallen en bij vechtpartijen stond hij snel klaar met een mes. De burgemeester bemoeide zich er zelfs mee, maar er viel geen verbetering te constateren. De burgemeester verzocht de officier van Justitie tot vervolging over te gaan om een voorbeeld voor andere belhamels te stellen. Frans van Dijk trok meestal op met Frans Zilver, een boerenknecht, die een volle neef van hem was.

Een tweede proces verbaal vermeldde dat Reinier Freem aangifte van mishandeling door het tweetal deed. Freem, 18 jaar oud en sigarenmaker van beroep, liep op 11 december 1877 's avonds om half acht samen met Jan Brunt en Gerrit Drost van de catechisatie naar de sigarenmakerij. Onderweg werd hij door Frans van Dijk geschopt en met een steen bekogeld. Frans Zilver had hem bij zijn keel gegrepen en aan zijn haar getrokken, waarna hij hem ook nog met zijn hoofd tegen het huis van de pastoor had geduwd. Daarna was Freem weggerend, nagezeten door Frans Zilver tot aan het huis van W. Sloesarwij.²²

Afb. 1 (links). Marechaussee te voet; Daniel Merk heeft een dergelijk uniform gedragen.

Afb. 2 (rechts). Foto van Daniel Merk (uit: Foto-archief voormalige gemeente Kockengen).

Frans van Dijk bekende bij de burgemeester, dat hij op aanstoken van andere jongens zonder enige aanleiding Reinier had geschopt. Deze zou hem toen op de grond hebben gegooid, waarna Frans hem nogmaals had geschopt. Daarna had Reinier hem tegen een boom geduwd waarop Frans met een steen had gegooid. Hierna was hij volgens zijn zeggen naar de hofstede van J. van Dijk gegaan en had niet deelgenomen aan de achtervolging door Frans Zilver.

Ook Frans Zilver moest zich verantwoorden bij de burgemeester.²³ De plaats waar het allemaal begonnen was, was een doorgang naar het huis van bakker Reuzer tegenover de boerderij van J. van Dijk, zo verklaarde hij. Nadat Reinier Frans van Dijk tegen een boom had geduwd, was Frans van Dijk naar de boerderij gegaan. Maar Frans Zilver vertelde dat beiden waren meegelopen tot aan de woning van de pastoor, ongeveer 70 meter verderop. De verklaringen van beiden werden dan ook sterk in twijfel getrokken door de tegenstrijdigheden daarin. Het is me niet bekend welke straffen er uiteindelijk opgelegd zijn.

Op 1 april 1878 kwam Cornelis Griffioen aangifte doen van baldadigheid en afpersing.²⁴ De veehouder woonde in de Spengense buurt en was op 22 maart op zijn land bezig geweest in de polder van het Noordeinde van Portengen. Hij zag toen dat zijn kruiwagen in een sloot was gegooid. Verscholen achter hun kruiwagens zag hij Jan Duinmeijer, knecht van Jan Griffioen, en Cornelis Griffioen, zoon van Jacob Griffioen, zitten. Cornelis riep naar de jongens: "Gemene kerels, wat doe je me kruiwagen in het water te gooien", waarop zijn naamgenoot over de sloot sprong en hem voor een gevecht uitdaagde. Aangever was hier niet op in gegaan. Cornelis Jacobsz verklaarde dat zijn maat Jan Duinmeijer de kruiwagen in de sloot had gegooid. Enige dagen daarvoor hadden de jongens sarrende opmerkingen gemaakt over het werk dat veehouder Cornelis Griffioen deed. Aangever had daarna niets meer tegen de jongens gezegd. Op zondag 24 maart waren Cornelis en Jan bij hem aan de deur geweest; zij verlangden geld voor een schikking want anders zouden zij proces-verbaal laten opmaken. Aangever had toen gezegd dat hij juist degene was die zich over hen beklagde en dus eerder reden had voor een schikking. En daarom liet hij dan ook proces-verbaal opmaken. Het verdere verloop van deze zaak is me niet bekend.

Zoals bovenstaande gebeurtenissen tonen, waren het in Kockengen maar kleine gebeurtenissen waar de mensen aanstoot aan namen en daarom de hulp van het gezag inriepen, in dit geval van de burgemeester.

Trekhonden

De voorloper op de Trekhondenwet was het Provinciaal Reglement op het rijden met hondenwagens in de provincie Utrecht. Elke provincie had een dergelijk reglement. Het Utrechtse trekhondenreglement werd in 1853 ingevoerd om beter toezicht te kunnen houden op de vele trekhonden die kleine wagentjes trokken, zoals onder andere die van de bakker, de melkboer en andere neringdoenden die langs de straat ventten. Voor het houden van een trekhond had men een vergunning van de burgemeester nodig. De politie controleerde regelmatig op overtredingen van het reglement. In ernstige gevallen kon de vergunning zelfs worden ingetrokken. Om een eind te maken aan het verlenen van nieuwe vergunningen aan dergelijke overtreders, deden Gedeputeerde Staten een circulaire uitgaan aan alle burgemeesters in de provincie, waarbij een lijst was gevoegd met namen van personen die hun vergunning hadden verbeurd.²⁵ Jaarlijks werd een bijgewerkte lijst rondgestuurd.²⁶ Zo kon direct gezien worden wie niet in aanmerking kwam voor een nieuwe vergunning en kon de politie krachtiger optreden. Op die lijst komen overigens geen personen uit Kockengen, Breukelen en omgeving voor.

Thuisloze

Op 7 april 1879 schreef de burgemeester van Kockengen een brief aan zijn collega in Wilnis. De veldwachter uit die gemeente had een ziekelijke en hulpbehoevende zwerver, Kees Blankenstein, naar Kockengen gebracht omdat deze man daar zou thuishoren. De burgemeester had dit ten stelligste ontkend en zelfs een schriftelijke verklaring daarover aan de veldwachter ter hand gesteld. Desondanks had de veldwachter de zwerver niet naar Wilnis mee teruggenomen. In de brief verklaarde burgemeester Van Roosendaal dat de man niet in het bevolkingsregister voorkwam en geen domicilie had in de gemeente Kockengen, zelfs niet toen zijn ouders in Kockengen woonden. Hij trok zelfs in twijfel of de burgemeester van Wilnis last had gegeven tot het overbrengen van Blankenstein naar Kockengen. De zwerver was de volgende dag al weer uit de gemeente vertrokken en de burgemeester vreesde dat hetzelfde zich zou herhalen.²⁷

De zwerver ging noodgedwongen te voet. Wie wat geld te besteden had, kon zich laten vervoeren. In een advertentie in het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad van 11 december 1880 valt te lezen dat schipper M. Bogaard een veerdienst van Kockengen op Utrecht onderhield. Hij voer over de Leidsche Rijn via Harmelen en De Meern naar Utrecht. De passagiersaccommodatie op zijn schip was niet groot, want er konden maar vijf personen mee vervoerd worden. De aanlegplaats in Utrecht was aan de Oude Gracht bij het Oudemannenhuis.²⁸

* * * Aankondiging ingevolge Art. 2 en 3 van de wet van 23 April (Staatsblad No. 67).

M. Bogaard,

Veerschipper van Kockengen op Utrecht.
Hoofdkantoor te KOCKENGEN.

Langs den Leidschen Rijn over Harmelen en de Meern.

Vertrek naar UTRECHT van KOCKENGEN:
Vrijdagmiddag 1 uur.

Vertrek uit UTRECHT naar KOCKENGEN:
Zaterdagmiddag 1 uur.

Plaats voor 5 personen. Vrachtprijs: naar de Meern 15 Ct., naar Harmelen 20 Ct., naar Kockengen 25 Ct. Van pakketten naar grootte en gewicht.

Aanlegplaats Utrecht: Oude Gracht, Oude mannenhuis, tot half twaalf, Buiten Catharijne 1 uur.

Afb. 3. Advertentie in het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad van 11 december 1880 voor de veerdienst van M. Bogaard tussen Kockengen en Utrecht.

Jaarwedde

Dat de Commissaris des Konings zich bemoeide met de organisatie en de honorering, toont een circulaire van 18 januari 1881 aan.²⁹ Daarin deelde hij de burgemeesters in zijn provincie mee, dat hem gebleken was dat niet aan alle veldwachters een behoorlijke jaarwedde werd toegekend. Hij betoogde dat, wil men van de veldwachters een goede dienstvervulling vorderen, het vereist is dat zij een onafhankelijk bestaan kunnen leiden. Een jaarwedde van f 300,- met genot van vrije bovenkleding en woning zou het minimum moeten zijn. Zonder vrije woning moest de wedde zelfs tot f 350,- worden verhoogd. Hij verzocht de burgemeesters vóór 1 maart een opgave van jaarwedde en neveninkomsten te doen.

Op 26 februari zond de burgemeester van Kockengen de volgende opgave aan de Commissaris. Voor Kockengen: jaarwedde f 200,-, kledingtoelage f 25,-, gratificatie f 25,-, salaris als gemeentebode f 30,-, idem als waterschapsbode f 32,-; voor Laag Nieuwkoop waren die bedragen respectievelijk f 50,-, f 10,-, f 15,-, f 25,- en f 10,-. De veldwachter betaalde f 50,- aan huur en f 18,- aan personele belasting. Een verhoging van de kledingtoelage in Laag Nieuwkoop tot f 15,- was in voorbereiding en zou wel goedgekeurd worden door de gemeenteraad. De burgemeester achtte het tevens wenselijk dat de jaarwedde voor Laag Nieuwkoop met f 50,- verhoogd zou worden. Hij vond dat het inkomen van de veldwachter, f 487,-, hoog genoeg was om een onafhankelijk bestaan te leiden.³⁰

Uit de Staat van het Politiewezen blijkt dat Klaas van der Geer nog steeds waarnemend nachtwacht in Kockengen was. Zijn bekwaamheid en geschiktheid werden negatief beoordeeld, maar er kon geen andere persoon aangetrokken worden, die beter geschikt was. Hij bleef dus nog in dienst.

In Breukelen was in 1880 een kantonaal Huis van Bewaring. De kosten hiervan bedroegen in 1879 f 395,30.³¹ Een derde van dit bedrag werd door het rijk betaald. De cipier van dit Huis van Bewaring verdiende f 110,- per jaar, waarvan de helft ten laste van de gemeente kwam en de andere helft als toelage ten laste van het rijk. De kosten werden over de gemeenten omgeslagen. Voor Kockengen was dit f 16,08 en voor Laag Nieuwkoop f 7,64.

Noten

- 1 De delen 1 - 4 in deze serie verschenen in Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 7, nr. 2, blz 104 - 111; jaargang 7, nr. 4, blz. 210 - 217; jaargang 8, nr. 1, blz. 14 - 21; en jaargang 8, nr. 2, blz. 86 - 93.
- 2 J.C. Jongeneel, 1959. Grepen uit de Geschiedenis van de Gemeente Kockengen. N. Samsom, Alphen aan den Rijn, 3e druk (1980, bewerkt door G.F.W. Herngreen), 135 blz., in het bijzonder blz. 130. Jongeneel vermeldt als naam Roosendaal, hoewel uit de geraadpleegde archiefstukken blijkt dat het **Van**Roosendaal moet zijn.
- 3 K.J. Onderweegs, 1993. De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1866 - 1872. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 7, nr. 2, blz. 86 - 93.
- 4 Archief Gemeente Kockengen (Gemeentehuis te Breukelen). Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, Staat van sollicitanten.
- 5 Archief Gemeente Kockengen, Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, Staat van voordragt tot benoeming van eenen veldwachter.
- 6 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 7 juni 1869 t/m 31 december 1874. Daarin: 1872, Nr. 142/249, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent Politie; voordragt veldwachter, d.d. 12 juli 1872.
- 7 Archief Gemeente Kockengen, Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, Nr. 12 Az, Akte van benoeming d.d. 13 juli 1872.
- 8 Archief Gemeente Kockengen, Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, brief van Daniel Merk aan de burgemeester van Kockengen, d.d. 29 juli 1872.
- 9 Archief Gemeente Kockengen, Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, Nr. 118, brief van de burgemeester van Dodewaard aan de burgemeester van Kockengen, d.d. 6 augustus 1872.

- 10 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 7 juni 1869 t/m 31 december 1874. Daarin: 1872, Nr. 176/304, brief van de Commissaris des Konings aan de burgemeester van Kockengen omtrent Rijksveldwacht, d.d. 4 september 1872.
- 11 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1872, Nr. 2 Az, Akte van benoeming tot Rijksveldwacht, d.d. 9 oktober 1872.
- 12 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 7 juni 1869 t/m 31 december 1874. Daarin: 1872, Nr. 201/350, brief van de burgemeester van Kockengen aan de burgemeester van Dodewaard omtrent Rijkspolitie, d.d. 14 oktober 1872.
- 13 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 7 juni 1869 t/m 31 december 1874. Daarin: 1872, Nr. 2 Az, brief van de Commissaris des Konings aan de burgemeester van Kockengen omtrent akte van onbezoldigd rijksveldwachter, d.d. 31 oktober 1872.
- 14 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1872 t/m 1875. Daarin: 1873, Staat van het Politie-wezen in de gemeente Kockengen, d.d. 30 december 1873.
- 15 Archief Gemeente Kockengen. Notulenboek der Raadsvergaderingen. Daarin: het verslag van de raadsvergadering d.d. 23 september 1873 (toekenning gratificatie aan de veldwachter).
- 16 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 januari 1875 t/m 15 september 1881. Daarin: 1875, Nr. 33/18, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent politie, hondsolheid, d.d. 25 februari 1875.
- 17 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 januari 1875 t/m 15 september 1881. Daarin: 1875, Nr. 64/88, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent politie, hondsolheid, d.d. 15 maart 1875.
- 18 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1876. Daarin: Nr. 12, brief van Gedeputeerde Staten aan B&W van Kockengen omtrent kosten Huis van Bewaring te Breukelen.
- 19 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1877. Daarin: afschrift van een proces-verbaal opgemaakt door de burgemeester van Kockengen, d.d. 12 juni 1877.
- 20 B. Barelds, 1993. De bakker op de hoek van Spengen. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 8, nr. 3, blz. 119 - 121 (zie ook jaargang 8, nr. 4, blz. 185).
- 21 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 januari 1875 t/m 15 september 1881. Daarin: 1877, Nr. 177/344, brief van de burgemeester van Kockengen d.d. 12 december 1877 aan de Officier van Justitie te Utrecht omtrent proces-verbaal over herhaalde baldadigheden.
- 22 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1877. Daarin: afschrift van een proces-verbaal opgemaakt door de burgemeester van Kockengen, d.d. 12 december 1877.
- 23 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 januari 1875 t/m 15 september 1881. Daarin: 1877, Nr. 181/352 omtrent proces-verbaal door de burgemeester van Kockengen gezonden aan de Officier van Justitie te Utrecht, d.d. 18 december 1877.
- 24 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1878. Daarin: Nr. 51/93, afschrift van een proces-verbaal d.d. 1 april 1878.
- 25 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1878. Daarin: Nr. 26, Circulaire omtrent hondewagens, d.d. 29 januari 1878.
- 26 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1880. Daarin: Nr. 11, Circulaire van Gedeputeerde Staten omtrent hondewagens, d.d. 15 januari 1880.
- 27 Archief Gemeente Kockengen. Missivenboek 6 januari 1875 t/m 15 september 1881. Daarin: 1879, Nr. 54/99, brief van de burgemeester van Kockengen aan de burgemeester van Wilnis omtrent politie, d.d. 7 april 1879.
- 28 Advertentie in Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad, d.d. 11 december 1880.
- 29 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1881. Daarin: Nr. 3 A.Z., Circulaire van de Commissaris des Konings omtrent bezoldiging gemeente-politie beampten, d.d. 18 januari 1881.
- 30 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 17 september 1881 - 11 april 1890. Daarin: 1881, Nr. 44/24, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Commissaris des Konings omtrent bezoldiging van gemeente-politie beampten, d.d. 26 februari 1881.
- 31 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1880. Daarin: Nr. 5a, brief van Gedeputeerde Staten aan het gemeentebestuur van Kockengen omtrent kosten huis van bewaring te Breukelen, d.d. 11 maart 1880.